

Maiju Kujanpää

”Maiju” Kujanpää oli viralliselta nimeltään Maria Wilhelmiina Kujanpää. Hän syntyi 8.6.1908 Ylistaron Topparlan kylän Hiipakkalassa Liisa (os. Koivisto) ja Matti Kujanpään perheeseen. Sisaruksia oli kaksi ”Jussi” (Juho) ja Lempi.

Elämäntyönsä Kujanpää teki vaihtelevissa tehtävissä sekä kotipitäjässään että lähipaikkakunnilla. Hän oli ympäristössään tunnettu taitavana kutojana, maukkaita ruokia riittoisasti valmistavana pitokokkina, ahkerana talkoolaisena ja sydämellisenä sekä taitavana ja neuvokkaana lastenhoitoapulaisena. Lastenhoidossa tulivat esille myös Kujanpään tarinankertojan taidot ja lasten varttuessa apuna oli Maijun taito kuunnella.

Jo lapsena Maiju-tyttö oppi äidiltään pellavan käsittelyn tarvittavien taitojen kaikki vaiheet; pellavan kasvattamisen, liottamisen, kuivattamisen, klihtaamisen, häkylöimisen, kehräämisen, sekä lankojen valkaisun että värjäämisen ja kutomisen. Pellavaisten kudonnaisten lisäksi tutuiksi tulivat useat villalangoista kudotut tuotteet, kuten pukukankaat, ryijyt, sängyn ja seslonginpeitteet. Myös erilaisten mattojen valmistaminen kuului Maiju Kujanpään osaamiseen. Hän kutoi sekä yksityisille henkilöille, että myyntiä varten tilaustöitä tilaaville jälleenmyyjille. Tilaustöitä teettivät ainakin ylistarolainen Iita Punkari ja kauhavalainen Elli Finni.

Maiju Kujanpään pitokokin tehtäviä edelsivät nuorena aloitetut avustavat keittiötyöt häissä, hautajaisissa ja muissa tilaisuuksissa. Tarjoilijana aloittanut tyttö siirtyi pian kokin apulaiseksi ja lopulta pääkokin vastuuseen noin 35-vuotiaana. Kokin tehtävät kuljettivat Kujanpäätä Ylistaron lisäksi Lapualle, Isoonkyröön, Ilmajoelle ja Seinäjoelle. Maiju oli myös ahkera talkoolainen heinä-, peruna- ja leikkuupelloilla.

Lastenhoitoapuna Maiju Kujanpää oli mm. Toini (os. Latvatalo) ja Väinö Kujanpään perheessä Ilmajoella. Samasta sukunimestä huolimatta, he eivät olleet sukulaisia. Toini oli kotoisin Pouttulasta ja ystäväystyi Maijun kanssa jo lapsena, vaikka heillä oli 17 vuoden ikäero. Toinin ja Väinön tytär, Sirpa Keski-Antila (s. Kujanpää), arvelee ystävyiden syntymiseen vaikuttaneen Latvatalon muiden sisarusten ikätoveruuden. Ystävyys Kujanpään perheen lapsiin säilyi koko elämän ajan. Hän oli mm. perheen esikoisen kummitäti ja mieluisa kyläilypaikka sisarussarjalle aikuisenakin. Keski-Antila muistelee lämmöllä vaatimattomissa olosuhteissa elänyttä, iloista ja huumorintajuista Maiju-tätiä (Mai-tätiä) näin:

Se on kuitenkin jäänyt kuulopuheena, moneen kertaan kerrottuna mieleen, että juuri ennen Sakarin syntymää (1948) Maiju-täti on jo ollut meillä auttamassa. Kolme meistä Kujanpään mukuloista syntyi kotona. Sakarin jälkeen minä, Sirpa Maria Anneli (1950) ja Tuula Helena 1953. Ja kaikkien meidän syntymässä on Maiju-tädin taitavat sormet olleet jollakin tapaa pelissä mukana... uskoisin, että kunnan kätilö on kuitenkin ollut jokaisen meidän kotona syntyneen lapsen synnytyksessä mukana. Maiju-täti on kuitenkin meidät jokaisen kylvettänyt ensimmäisen kerran elämässämme ja käynyt näyttämässä hermostuneena odottaneelle, nuorelle isällemme.

...Kertomusten mukaan Maiju-täti oli meillä joskus useitakin viikkoja meidän syntymiemme jälkeen. Hän hoiti äitiä, laittoi ruokaa, siivosi ja oli auttamassa myös navettatöissä isää. Isä joskus, jo ollessamme aikuisia, loihe lausumaan Maiju-tädistä arvion: "Siinä on sitten julukias ihminen, luotettava, osaava ja kova teköhön työtä, eikä pelekää ketää muuta ku Jumalaa, sitäki aiva oikialla lailla!"

Myös Maijun veljenpoika Einar Kujanpää muistelee, että hengelliset asiat olivat Maiju-tädille tärkeitä. Täti tenttasi veljenpojan Katekismuksen osaamisen ja vei kinkereille pyrkimään rippikouluun. Sirpa arvelee Mai-tädin laulaneen kirkkokuorossa vuosikymmeniä ja osanneen myös lukuisia sellaisia arkkiveisuja, joita ei ole koskaan mistään muualta kuullut.

Amerikassa asuneeseen Lempi-sisareen Maiju oli yhteydessä kirjeitse ja he kävivät myös tapaamassa toisiaan Maiju Ohiossa ja Lempi Pouttulassa. Lempi-sisko eli pidempään kuin veljensä Jussi.

Maiju Kujanpään terveys säilyi niin hyvänä, että hän pystyi asumaan omassa kodissaan Pouttulassa lähes elämänsä loppuun saakka. Vain nelisen kuukautta Kujanpää asui Västinkartanon vieressä rivitalossa, palvelujen äärellä. Vaatimattomissa olosuhteissa eläneen Maiju Kujanpään henkisesti rikas ja värikäs elämä päättyi 11.3.1999.

Marja-Liisa Latvatalo

Valokuva Einar Kujanpään kokoelmat.

Lähteinä

Anni ja Einar Kujanpää, sähköpostit

Sirpa Keski-Antila, sähköposti

Härmän Kustaa: Entiset hantvärkkärit ja hupulaaset, Vaasa Oy, 1981(s.106–112)